

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

**Meditationum evangelicarum pars secunda, hoc est:
Solida, ad discendam & exercendam, ex evangeliis tam
dominicalibus quam festivalibus Christi & sui-ipsius
notitiam, informatio**

Creide, Hartmann

Francofurti ad Moenum, 1682

Exegesis

[urn:nbn:de:bsz:31-126164](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-126164)

Exegesis.

Inter alia, quæ nobis ruborem merito incutere debent, tam coram DEO, quam coram mundo, mentio quoque fit infidelitatis, quando illi, qui administrandis bonis præpositi sunt, fraudulenter agunt, acceptorumque & expensorum Proprietario rationem reddere nequeunt, ut verum fiat illud Siracidis: Pudeat te, non posse reddere tuæ administrationis rationem, Sir. 42. v. 24.

Hoc villico ita accidit, de quo Christus in prælecto Evan. ait, quod apud Dominum suum diffamatus fuerit, quasi dissipasset bona illius. Et postquam Herus ipsum vocavit, ut rationem redderet, iniquus inventus, ab officio remotus est: Nos hinc ansamprehendimus *notitiam nostri* meditando, quando spectamus:

I. *Concreditam Villicationem.* Erat enim homo dives, qui habebat villicum. Hoc parabolice intelligendum venit: Et quidem per hominem divitem, Pater noster cælestis indigitatur, dives in omnes, qui invocant illum, Roman. 10. vers. 12. Per villicum vero, omnes sine discrimine homines. Cæli cælorum enim Domino: terram autem dedit filiis hominum, Psal. 115. vers. 16. Non itaque Proprietarii sumus: sed omnia quæ possidemus, à Deo habemus, ut David fatetur: Benedictus es, Domine, Deus Israël, Patris nostri, ab æterno in æternum, &c. 1. Chron. 29. v. 11. seqq.

Hic velim te ipsum examines, utrum hoc recte tecum perpenderit, & non potius ea in persuasione fueris, te proprietarium bonorum tuorum esse, quæ pro libitu tuo administrare possis.

Horum multi sunt in mundo, qui omnia, quæ habent suis viribus & laboribus ascribunt, propterea sacrificant rei suo, & thymiana adolent sagenæ suæ, Hab. 1. v. 16. exemplo Nebucadnezaris, Dan. 4. v. 27.

Hoc iniquum est. Omne enim datum optimum, & omne donum perfectum de sursum est, descendens à patre luminum, Jacob. 1. vers. 17. Ille distribuit, prout vult, 1. Cor. 12. v. 11. Uni quinq; talenta, alii autem duo, alii vero unum, unicuique secundum propriam virtutem: quæ non abscondere: sed iisdem lucrari & rationem reddere debet. Matth. 25. v. 15. seqq.

Hæc villicatio autem cui Deus nos præfecit, bifariam considerari potest:

1. *Generatim.* A quo habetis animam rationalem, & corpus bene dispositum? Nonne à Deo, in quo vivimus, moveamur, & sumus? Act. 17. v. 28. Job. 10. vers. 8. 12. Hic est ille Dominus, qui Aaroni eloquentem linguam, Exod. 4. v. 14. Absoloni pulchritudinem, 2. Sam. 14. v. 25. Regi Hiskia, sanitatem, 2. Reg. 20. vers. 6. Simsoni fortitudinem, Jud. 15. vers. 12. aliisque alia dona concredidit. Non enim potest homo accipere quicquam, nisi ei fuerit datum de cælo. Job. 3. v. 17.

A quo habetis domum & agros, pecunias & opes? Nonne à Deo, qui Abrahamum divitem fecit in possessione auri & argenti, Genes. 13. vers. 2. qui Jacobo benedixit, ut duabus turmis egressus fuerit, Genes. 32. vers. 10. qui erexit de pulvere Josephum, & constituit Proregem Ægypti, Gen. 41. v. 43. qui obstetri-

cibus

cibus Ægyptiacis ædificavit domus, Exod. 1. v. 21. qui Jobo dedit, septem millia ovium, & tria millia camelorum, quingenta quoque jugaboum, & quingentas alinas, Job. 1. verl. 3. qui adhuc hodiè producit fœnum jumentis, & herbam servituti hominum, Psal. 104. v. 14. 15.

A quo habetis dona gratiæ, nempe verbum Ævangelii, & sacramenta, quibus miseris nobis hominibus, remissio peccatorum, justitia, quæ coram Deo valet, & vita æterna quotidie offertur? Nonne à Deo? Qui hoc ipso signum erigit, & prædicari facit pœnitentiam & remissionem peccatorum in omnes gentes, Luc. 24. 47. *Verbum Diploma* est, in quo nobis gratiam suam pollicetur: *Sacramenta autem quasi sigilla* sunt, quæ propitiationi annexit, ut firmiter credamus, quæ nobis proposuit, fore etiam & Amen, 2. Cor. 1. v. 20.

2. *Spei* enim Deus ministrum ecclesiæ, illum Magistratum, istum Patrem familiæ constituit. Quilibet vocationem suam habet à Deo. Illis dicit Apostolus, ne sibi ipsi honorem sumant, sed expectent vocationem à Deo, tanquam & Aaron, Hebr. 5. v. 4. Esai. 41. v. 17. Deistis dicitur, quod sint ministri regni Dei, quibus data potestas à Domino, Sap. 6. 5. Rom. 13. v. 1.

Patres- & matres- familiæ quod concernit, sicut & liberos & famulos, quilibet habet functionem suam à Deo, sicut unicuique; divisit, unumquemque; sicut vocavit Deus, ita ambulet, 1. Cor. 7. v. 17.

Sic nos nihil aliud sumus quàm Dispensatores Dei, quibus bona sua ille concredidit: idèò cautè ambulare debemus, iisque ad gloriam Dei & proximi emolumentum uti, dum possidemus. Et quando Dominus

ca aufert, æquo animo ferre, dicentes cum Jobo: Dominus dedit, Dominus abstulit, Job. 1. v. 21.

II. *Iniquam dispensationem*, Diffamatus enim est apud illum, quasi dissipasset bona illius. Ita hic villicus bona Domini sui administravit, ut nunquam de ratione reddendâ cogitaverit. Lautè enim in diem vivendo, vitam hanc perpetuam fore opinatus est. Sed postquam aliquamdiu bonis Domini ad libitum suum abusus est, diffamatur apud Dominum, quasi dissipasset bona illius. Quia igitur ratio accepti atque expensi non convenit, renunciat ipsi officium Dominus; quo ipso in tantas animi angustias conjicitur, ut quò se vertat, nesciat. Tandem ratiocinatur secum: Quid faciam? Fodere non valeo, mendicare erubescio: Sed mox colligens se, inquit: Scio, quid faciam. Convocatis itaque singulis debitoribus Domini sui, rationem adulterat, primo donat quinquaginta cados olei, alteri viginti chorostritici, hoc modo amicos sibi conciliat de Mammonâ iniquitatis, ut debitores vicissim commodis suis serviant. Ita furtum furto auget, & ex incommodis Domini commoda sua comparat: quod si enim rationem subduxeris, quantum in utroque incommodaverit Domino suo, damnum sexcentum florenis æstimari potest, non supputatis iis, quibus Dominum defraudavit, in officio ad huc constitutus. Quid videtur vobis, Dilecti! nonne restim meritis est? Sed non rete accipitri tenditur, neque milvio, die kleinen Diebe hengt man / und die grossen lässt man lauffen / at in Proverbio dicitur.

Hic velim probes te, mi Christiane! annon & ipse bona, quæ Deus tibi concredidit, iniquè dilapidaveris & profuderis?

O O 3

O Di-

O Dilecti! iniquus hic villicus multos fratres & discipulos reliquit, qui eandem artem callent, & varias argento comparando fallacias fingere norunt, illi præsertim, qui à rationibus sunt, & aliorum bona administrant. Occasio enim facit fures, *Es ist kein Aemptlein so klein, es ist Heu- wens werth.* Hinc multi ad amplissimas opes perveniunt, quibus ante ad rastros res redierat. Sed meritò tandem malorum messem metunt, divitias, quas impius devoravit, evomet, & de ventre illius extrahet eas Deus, Hiob. 20. v. 15.

Xenocrates, cum quempiam ad crucem duci videret, effusè risit, quærenti causam, respondit: ridiculum sibi videri, quod magni fures minorem ad mortem condemnassent, suspensuri eundem, quod tamen isti magis meriti fuissent.

Sic adhuc hodiè non infrequens est, ut fur, qui forte decem vel viginti florenos furripuit, ad patibulum condemnetur: Alii verò, qui multa millia compilarunt, in amplissimis dignitatibus constituti degant, ut Cato senior verè dixerit: *Privatarum rerum fures in compedibus vitam agere, publicarum in auro & purpurâ conspicuos incedere.*

Hoc ita in mundo fieri amat. Sed sententia eorum dudum lata est: Injusti regni Dei hæreditatem non consequentur, 1. Cor. 6. v. 9.

III. *Reddendam rationem.* Dominus enim eum propterea objurgans ait: Quid hoc audio de te? Redde rationem villicationis tuæ.

Sicut hic villicus de ratione reddenda compellatus fuit, sic etiam nobis aliquando coram tribunali Christi ratio reddenda erit, quomodo bona nobis concredita dispensaverimus.

Quilibet hic seipsum inspiciat, & probeat, quomodo sibi cum Deo conveniat, an rationem reddere possit, quando aliquando ad eam referendam adstringetur?

De Hieronymo memoratur, quòd memoriæ ergò Musæi parieti inscripserit, hæc verba: *Memento suba Archangeli.*

Nos idem faciamus, semper recordantes rationis ultimæ, quam aliquando de omnibus dictis, factis & cogitatis reddere tenemur, non coram Imperatore Romano, aut alio Principe terreno, sed coram Domino Dominantium, qui corda scrutatur & renes, Jer. 17. v. 10, & scit, quid in homine sit, Joh. 2. v. ult.

Hæc ratio exquisitissima erit, quando Dominus dicturus est: Quid hoc audio de te, homo improbissime? Hæcine gratia est, quam retulisti mihi, qui tantis te beneficiis ornavi, & Dominum creaturarum omnium constitui?

Si hoc de bestiis audirem, aut diabolis, qui catenis noctis restricti sunt, 2. Petr. 2. v. 4. sive de ethnico, qui alienatus & sine Christo est, Eph. 2. 7. 12. tantopere non mirarer: Sed de te, quem ad imaginem meam creatum, ratione aliisq; beneficiis ornavi, Gen. 1. v. 26. 27. De te, quem tanto amore profecutus sum, ut proprio filio non pepercerim, sed eum pro te tradiderim, Rom. 8. v. 33. De te, quem filius meus dilectissimus, non auro & argento, 1. Petr. 1. v. 18. sed sanguine suo, adeoque magno pretio emit, 1. Cor. 6. v. 20. De te, cui Evangelium meum manifestavi, & sinceros Doctores largitus sum, qui nihil subtraxerunt tibi, quo minus annunciaverint omne Dei consilium, Act. 20. v. 20. Hoc non parum affligit me, beneficia mea non melius collocata esse. Age, rationem redde villicationis

tionis tuæ! Dedi tibi corpus bene dispositum, membra sana, oculos videntes, aures audientes, linguam eloquentem, & super hæc omnia animam rationalem.

Rationem itaque redde de corpore, oculis, auribus, lingua, manibus, pedibus, ut & de anima tua. Quin & ratio nobis reddenda erit de verbis nostris: Ex verbis tuis iustificaberis, & ex verbis tuis condemnaberis, Matth. 12. v. 37.

De operibus nostris, an bona vel mala fuerint. His quidem secundum patientiam boni operis, gloriam & honorem, Rom. 2. v. 9.

De cogitationibus nostris. Licet enim Jctorum regula sit: Cogitationis poenam nemo patitur: non tamen hoc valet in foro Dei, Matth. 5, 28. Opera enim & cogitationes congregabit Deus, Es. 66, 18. O gravissimam rationem, quam unusquisque nostrum pro se reddet Deo! Rom. 14, 13.

Sic & in publico officio constitutis strictissima ratio reddenda erit. Cui enim multum datum est, multum quæretur ab eo, Luc. 12. v. 48.

Primum enim ad tribunal citabuntur, *Ministri Ecclesie*, cujuscunq; illi sint ordinis: Pontifices, Cardinales, Abbates, Prælati, Superintendentes, Pastores, Diaconi, &c. Hos Christus alloquetur: Constitui vos dispensatores mysteriorum Dei, 1. Cor. 4, 1. dediq; claves regni cælorum, Joh. 20, 23. multas quoq; animarum myriades fidei vestræ commisi, quas omnes sanguine meo redemi, ut gregem commissum fideliter pasceretis & improbos mei loco adhortaremini. Reddite igitur rationem villicationis vestræ.

Deinde *Magistratum politicum* ad tribunal vocabitur, dicturus: Redde rationem villicationis tuæ. Commisi tibi utramq; legis ta-

bulam, ut justitiâ administrares, & nutricius ecclesiæ meæ esses, Es. 49, 23. portas mundi elevares, Ps. 24, 9. quo velociter curreret sermo meus, Ps. 147, 15. & hoc ipso regnum meum adveniret Matth. 6, 10. An subditis justitiâ administrasti, oppresso subvenisti, viduam defendisti? Es. 1, 17. An subditorum bona conservasti, ut victum atq; amicum illi acquirere, & quilibet sub vite sua & sub ficu sua absq; timore illo habitare potuerit? 1. Reg. 4, 25. Hoc nisi factum fuerit, secundum sententiam latam judicabuntur: Potentes potenter tormenta patientur, Sap. 6, 7.

Tertio *Patres & Matres familias* succedent. Quorum quilibet seorsim ad iudicium vocabitur, marito dicetur: Dedi tibi honestam uxorem, quam ut corpus tuum diligere debuisti, Eph. 5, 28. Redde rationem! Uxori dicetur: Dedi tibi honestum maritum, quem reverentiâ, honore & obsequio proficere debebas, Eph. 5, 27. Col. 3, 18. Hoccine fecisti? Redde rationem!

Parentibus in genere dicetur: Dedi vobis sanos liberos, ut eos tanquam hereditatem & mercedem de manu meâ susciperets, Ps. 127, 3. & in disciplinâ & admonitione Domini educaretis, Eph. 6, 4. iisdemq; præciperets, ut custodiant viam Domini, & faciant iudicium & justitiâ, Gen. 18, 19. Hoccine fecistis? Reddite rationem!

Quilibet proinde, quæ muneris sui sunt, agat, rationem per singulos dies secum instituat, donec hodie cognominatur, Hebr. 3, 13. & per misericordiam Dei reputet se cum, quanto rigore coram tribunali Christi examinandus sit, ut justus vix salvetur: inapius & peccator ubi parebunt? 1. Pet. 4, 18.

De Secundo.

Pergemus nunc ad alteram partem, & 502 v. 101, sive notitiam Christi meditatur.